

TÜRKÇE EĞİTİMİNDE MOTİVASYONU ARTIRMAYA YÖNELİK UYGULAMALAR

(PRACTICES TOWARD ENHANCING MOTIVATION IN TURKISH LANGUAGE
EDUCATION)

Duygu UÇGUN¹

ÖZET

İnsanın iletişim sürecinde karşısındaki kişiyle düşünce alışverişinde bulunması dil kazanımları yoluyla olur. Bu yönüyle dil, aynı zamanda bütün öğrenme alanlarının da aracı durumundadır. Türkçe öğretmenlerinin bu bilinçle hareket etmesi, Türkçenin kurallarını sezdirme ve benimsetme noktasında öğrencilerinin ilgisini bu konulara yoğunlaştırabilmek için gayret göstermesi gerekir. Bu çalışmada “motivasyon” kavramı üzerinde durulmuş, literatür tarama yöntemiyle Türkçe öğretiminde motivasyonu artırmaya yönelik uygulamalar incelenmiş ve bunların derste daha etkili bir şekilde kullanılabilmesi amacıyla bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dil, öğrenme, Türkçe eğitimi, motivasyon.

ABSTRACT

Through communication, people exchange their opinions with others by language acquisition. By this mean, language is also an instrument for all learning fields. Turkish teachers are required to behave consciously and pay attention to attract their students' interest to Turkish language rules and teach them. In this study, as a concept “motivation” is emphasized, applications aimed at providing motivation through Turkish teaching process have been analyzed through literature survey and suggestions for using them more effectively have been argued.

Keywords: Language, learning, Turkish language education, motivation.

GİRİŞ

İstek, bir şeye duyulan eğilim, arzu, şevk; isteklendirme ise “isteklendirmek işi, teşvik, motivasyon” anlamlarına gelmektedir (TDK, 2005: 986). Öğrenme sürecinde motivasyon, öğrencilerin ilgilerini çeken bir konuya ya da duruma yönelerek öğrenme sürecine aktif bir şekilde katılmalarını sağlayan, onları öğrenmeye istekli hâle getiren itici güç olarak tanımlanabilir (Arıkıl ve Yorgancı, 2012: 1). Okuldaki öğrenci davranışlarının yönünü, şiddetini, kararlılığını belirleyen en önemli güç kaynaklarından biri motivasyondur (Akbaba, 2006: 343). Eğer bir kişi öğrenmek için yeterince motive olmuşsa çok çalışır, sabırlı davranır, engeller karşısında yılmaz ve kendisine baskı yapılmadığı zaman bile sadece merakını tatmin etmek ve becerilerini farklı yönlere doğru geliştirmek için öğrenmeye devam eder (Tufan, 2011: 32). Derste ele alınan konuya duydukları ilgi öğrencilerde öğrenme isteği uyandırır ve bu istek, diğer öğrenme alanlarında olduğu gibi Türkçe eğitiminde de hedeflenen başarıya ulaşmadaki hızı etkiler.

Birey, insan gelişiminin ve öğrenmenin temeli olan dili kullanarak iletişim kurar, sosyal etkileşime girer ve kendini geliştirir (Güneş, 2007: 24). İletişimin alıcı, kaynak, kanal ve mesaj olmak üzere dört temel unsuru vardır. Kaynak, duygu ve düşüncüyü ileten; alıcı, iletişim sürecinde gelen iletileri karşı taraftan alan, algılayan, sözlü ya da sözsüz olarak tepkide bulunan kişidir. Mesaj bu süreçte alıcı ve kaynak

¹ Yrd. Doç. Dr., Niğde Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü.

E-posta: duyguucgun@yahoo.com

arasında gönderilen ve alınan bilgidir. Mesajın kaynak tarafından iletilmesi konuşma ve yazma, alıcı tarafından algılanması ise okuma ve dinleme yoluyla olmaktadır. Bu temel dil becerileri iletişim sürecinde “kanal” olarak adlandırılır. İletişimin amacı bir sonuç elde etmektir. Amaç, tek taraflı almayı, az verip çok almayı veya paylaşmayı içerebilir. Ancak hangisi olursa olsun kaynağın amacı, alıcının amaçlarıyla çakışmıyorsa etkili iletişim gerçekleşmez (Erdoğan, 2004’ten aktaran: Deniz, 2008: 540). Türkçe öğretiminde motivasyonun başlıca şartı öğretmenin “öğretme amacı”yla öğrencinin “öğrenme amacı”nın bu çakışmayı sağlamasıdır. Dilin etkili kullanılmasını sağlamak için gerekli becerileri Türkçe derslerinde öğrencilere kazandırmak gerekir. Bu da öğrencilerin derse hazırlanmasını yani öğrenmeye istekli hâle getirilmesini, motive edilmesini zorunlu kılar.

Motivasyon, sadece öğretmenin çabalarıyla gerçekleşecek bir durum değildir. Öncelikle öğrenci öğrenmeyi içtenlikle istemelidir. Bu bağlamda motivasyonu iç ve dış olmak üzere iki açıdan değerlendirmek gerekir. Öğrencinin hedef ve niyetleri, biyolojik ve psikolojik ihtiyaçları, inanç, değer ve beklentileri, öz bilinç ve öz yeterlilikleri, bilinç düzeyi, risk alma, kaygıyla baş etme gibi etmenler öğrenmede iç motivasyonu sağlar (Ulusoy, 2007: 494). İç motivasyon, insan doğasının gerçek dürtüsü olarak açıklanır. Bireyi, yeniyi araştırmaya, yeteneklerinin sınırlarını test etmeye ve araştırmaya yöneltir (Arıkıl ve Yorgancı, 2012: 2). Öğrenmeye içten istekli olan kişi hedeflerini belirler ve onlara ulaşmak için harekete geçer. Öğrencinin temel dil becerilerini kazanmak için iç motivasyonunun sağlanmasında ailenin önemli payı vardır. Anne-baba çocukta iç motivasyonu sağlamak için özendirici olmalıdır. Örneğin evde kitap okumak için özel zamanların ayrıldığı bir ortamda yetişen çocuk, kitabın önemini farkındadır, okuma davranışına özendiğinden dolayı içinden gelerek okur ve kitap okuma alışkanlığını böyle bir ortamda bulunma şansı olmayan akranlarından daha kolay ve çabuk kazanır.

İç motivasyonda kazanılacak bilgi ve beceri çocuğun yaş ve psikolojisine, ilgi, istek ve ihtiyaçlarına uygun özellikler taşır. Bu bakımdan dürtü, ilgi ve merak iç motivasyonun en önemli kaynaklarından (Ünal ve Bursalı, 2013: 8). Dolayısıyla iç motivasyonun olduğu durumlarda zorlamaya gerek kalmadan eğitim öğretimi gerçekleştirmek mümkün olabilmektedir (Özbay, 2006a: 87). Dış motivasyon ise kişide dış çevredeki ödül veya ceza unsurlarının etkisiyle oluşmaktadır (Ünal ve Bursalı, 2013: 8). Öğrenme sürecinin öğrenme ya da performans odaklı olup olmayacağı öğretmen tutumlarına bağlıdır. Öğretmenler öğrencilerin öğrenme isteğini geliştirmede model olurlar. Öğretmenlerin istekli ve coşkulu olmaları, öğrencilerinin ihtiyaçlarını karşılayıcı zengin bir öğrenme ortamı oluşturmaları, öğrencileri öğrenmeye motive eder (Seyis, 2011: 17). Derse katılmayı istemediklerinde öğrencilerin çoğu dersten sıkılmakta ve -dikkatlerini konu üzerinde yoğunlaştıramadıklarından dolayı- öğrenme açısından olumsuz davranışlar sergilemektedirler (Eryılmaz, 2013: 4). Bu durumda öğretmenin öğrencilerin beklentilerini karşılamak ve onlarda öğrenmeye yönelik istek uyandırabilmek için her şeyden önce zamanı yönetmeyi bilmesi gerekir. Türkçe

öğretmenlerinin ders süresini etkili bir biçimde kullanabilmeleri için dersten önce şu hazırlıkları yapmaları önerilebilir:

Temel Hazırlık

Bir dersin sunumu için öncelikle durum değerlendirmesi yapılmalıdır. Bu aşamada öğretmenin ders süresini nasıl kullanacağını planlaması ve derste uygulayacağı yöntemlere karar vermesi gerekir. Ders süresinin etkin kullanımı, motivasyon sağlama konusunda öğretmene yardımcı olacaktır.

Ders Araç-Gereçlerinin Seçilmesi ve Hazırlanması

İkinci adımda amaç ve hedefler belirlenmeli ve bu amaçlar doğrultusunda içeriğe uygun malzemeler seçilmeli ve dersin sunumu için bir altyapı oluşturulmalıdır. Sunuya iyi bir yapı kazandırmak sadece çocuğu öğrenmeye motive etmekle kalmaz bunun yanı sıra dikkat çeker, ilgiyi devamlı kılar ve anlamayı kolaylaştırır. Sunuyu yaparken dikkat çeken, anlamayı kolaylaştıran, edinilen bilgilerin hatırdaki kalmasını sağlayan diğer bir unsur da öğretmen tarafından tasarlanacak ders araç gereçleridir. Bunların mesajı pekiştiren, mevcut araçlarla uyumlu, titizlikle hazırlanmış, sade bir yapıda olması gerekir (Peel, 1998'den aktaran: Şahbaz, 2004: 2791).

Bu ön hazırlıklardan sonra sıra öğrencinin temel dil becerilerini geliştirme konusunda motive edilmesine gelir. Genellikle ders süresinin ilk beş dakikası öğretmenin öğrenciyi motive etmesine ayrılır. Bu sürenin ikiye ayrılması ve ilk yarıda öğrencinin derse, ikinci yarıda da konuya hazırlanması gerekir. Yalçın (2002: 69)'a göre motivasyonu sağlamanın ilk aşamasında öğrenciyi derse hazırlamak için şunlar yapılmalıdır:

1. Türkçe dersi başladığında öğrenci hâlâ bir önceki dersin ya da öğretmenin etkisinde olabilir. Öğretmen bu gerçeği göz önünde bulundurmalıdır. Öğrencinin söz konusu derste ağır bir sınavdan geçmesi, spor veya müzik derslerinden birinden çıkması, bu ders öğretmenin ders işleme tekniğinin son derece serbest veya katı olması öğrenciyi etkileyen önemli unsurlardır. Öğrenciyi derse hazırlarken bunlar düşünülmeli, bu durumların öğrenci üzerindeki olumsuz etkileri silinerek derse başlanmalıdır.

2. Öğretmenin öğrencilerini iyi tanınması, onların yaşantıları, ilgi ve ihtiyaçları konusunda bilgi sahibi olması gerekir. Yakın çevresinde gelişen olaylar, çocuğun öğrenme isteği üzerinde etkilidir. Bunun illâ ki üzücü bir olay olması gerekmez. Sevindirici, coşkulu gelişmeler de öğrenme isteği üzerinde etki yaratabilir. Bu gelişmeler olumlu olmasına rağmen, öğrencinin dikkatini derse vermesini engelleyebilir. Öğretmenin bunlardan yararlanmayı bilmesi gerekir.

3. Öğretmen eğitim yılı süresince bayram ve özel günleri derse yansıtmalı, eğitimi bu unsurlara dayandırmalıdır. Çünkü konuyu gerçek yaşamla ilişkilendirerek dikkat çekmek öğrenme isteğini artıran önemli bir etmendir.

Bu etkinliklerin amacı öğrenciyi derse hazırlamaktır. Ancak öğrenciyi hem derse hem de konuya hazırlarken sınıf disiplini sağlama konusunda sıkıntılar yaşanabilir. Bağırarak, öfkeyle masayı yumruklayan bir öğretmenin otoritesi uzun süreli olmaz. Böyle durumlarda farklı ödül yöntemleri uygulanmalı, öğretmenler veremeyecekleri cezalarla öğrencileri tehdit etmemelidir. Ceza uygulaması geçici

bir disiplin sağlayabilir ancak Tava (2005: 85'ten aktaran Aslan, 2011: 101)'ya göre istenmeyen davranış ortadan kalksa da istenen davranış çoğunlukla belirmeyebilir. Ceza, genellikle çocukta gerginlik ve endişeye neden olur.

Motivasyonu sağlamada iç kaynaklı ve dış kaynaklı ödüller vardır. İç kaynaklı ödül, yapılan davranışın içeriğinde saklı bulunan zevk ve doyum duygusudur. Dış kaynaklı ödül ise, davranışın kendi içinde bulunmayan fakat davranışın yapılması için dışarıdan verilen ödül türüdür. Eğer çocuk öğrenme konusunda iç motivasyona sahipse ona karışılmamalıdır. Bu alanda yapılan araştırma sonuçları göstermektedir ki dış kaynaklı bir ödül, iç kaynaklı ödülü yani öğrenmeyi içtenlikle isteme durumunu arka plana iter ve zamanla yok eder. Bu yüzden çocuğun istekle çalışma davranışını uzaktan gözlemek ve çocuğa o konuda tam özgürlük tanımak gerekir (Cüceloğlu, 1996: 250).

Öğrencinin derse ve konuya hazırlanmasında yani motive edilmesinde bu etkinlikleri uygulamanın yanı sıra eğitim ortamının da uygun bir şekilde düzenlenmesi gerekir. Sınıf mevcudu, ısı, ışık, ses gibi değişkenler öğrencilerin öğrenme istekleri üzerinde etkilidir. Arıkkıl ve Yorgancı (2012: 4)'ya göre öğrenme ortamında, öğrenciyi bilgiyi özümsemeye, doğal ilgi alanları üretmeye teşvik etmek öğrencinin sosyal ve bilişsel gelişimi açısından önemlidir. Bu gelişimi sağlayabilmek için tasarlanan öğrenme etkinlikleri öğrenciye tatmin duygusu verir. Türkçe dersleri genellikle sınıfta yapılmaktadır. Ancak işlenecek konuya göre okul kütüphanesi, kantin ve okul bahçesi de Türkçe dersleri için birer eğitim ortamına dönüşebilmektedir. Türkçe öğretiminde motivasyonu artırmaya yönelik uygulamaların etkili bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için okullarda "her ders için ayrı derslik" uygulaması yaygınlaştırılmalıdır. Türkçe derslerinin yapılacağı sınıflarda oluşturulan panolara asılacak yazı ve şiirlerle öğrencilerin okuma ve yazma konusunda istekli hâle gelmesi sağlanabilir, doğru ve etkili Türkçe kullanımının önemini vurgulayan yazı veya sözlerle öğrenciler ana dili bilincini kazanabilir; sınıf kitaplığına özenle seçilecek kitaplarla bu istek ve bilinç pekiştirilebilir.

Türkçe dersine hazırlanan ve öğrenmede iç motivasyona sahip öğrencilerin ikinci aşamada konuya hazırlanması gerekir. Öğrencinin işlenecek konu üzerindeki bilgisini araştırmak, konu hakkında daha önce düşünüp düşünmediğini ortaya çıkarmak, hatta sınıfta bu konudaki farklı düşüncelere yer vermek, öğrencinin dikkatini o konuya çeken önemli motivasyon unsurlarıdır (Yalçın, 2002: 69).

Firengiz'e (1988:104) göre dersin başında motivasyonu sağlayabilmek amacıyla metnin konusu hakkında birkaç soru sormak, metnin alındığı kitabı sınıfa getirip bir kısmını okumak, metni daha önce işlenen metinlerle ilişkilendirmek, metnin yazarı hakkında kısa bilgi vermek, metni -konusu uygunsa- güncel olaylarla ilişkilendirmek, konunun hayati önemi hakkında öğrenciyi bilgilendirmek, konuya girişi etkili kılacak bir şiir, fıkra, kıssa veya hatıra anlatmak gibi etkinliklere yer verilebilir. Türkçe öğretmenlerinin, eğitim teknolojisinin yarattığı tüm olanakları düşünerek, ana dili öğretimini daha ilginç, daha etkili ve daha verimli bir duruma getirmek için çeşitli araç ve gereçlerden yararlanmayı da bir ilke olarak benimsemeleri gerekir (Kavcar, Sever ve Oğuzkan, 1998: 12). Ancak Ünal ve

Bursalı (2013: 16) tarafından yapılan bir araştırmada Türkçe öğretmenlerinin motivasyonu sağlamada en çok “dikkat çekmekten, konuyu gerçek yaşamla ilişkilendirmekten ve pekiştireçlerden” yararlandıkları, görsel-işitsel araçlardan ise daha az yararlandıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Motivasyonun artırılmasında öğrencilerin özyeterlilik algıları da önemli bir etkidir (Schunk, 1991; Zimmerman, 2000; Maddux, 2002, Pintrich, 2003; Pajares, 2003). Özyeterlilik, insanın bir işi başarma kapasitesine olan inancıdır (Bandura, 2006: 307). Bu nedenle, öğrencilerin temel dil becerilerindeki özyeterlilik algılarının geliştirilmesi, Türkçe dersine yönelik motivasyonun artırılmasına katkı sağlayacaktır.

Türkçe, beceri ve alışkanlık dersidir. Alışkanlığın oluşması ve becerilerin kazanılması ise yapmayı ve uygulatmayı gerektirir (Özdemir, 1983: 27). Derslerde uygulama çalışmalarına sıklıkla yer verilmesi motivasyonu artırma konusunda öğretmene kolaylık sağlar. Öğretmenler, dersin işlenişi sırasında da öğrencilerin temel dil becerilerini geliştirmek amacıyla motivasyonu artırmaya yönelik şu etkinliklerden yararlanabilirler:

Okuma

Okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik etkinliklere öncelikle çocuğun bildikleriyle başlamak gerekir. Çocuklar bildiklerini ortaya koyarsa neye ihtiyaç hissettiklerini daha iyi tespit edebilirler. Bu durum çocuğun kendini daha mutlu hissetmesini sağlar çünkü yeni öğrenmede kendisinin de katkısı olmuştur. Başarı hissi daha sonraki öğrenmeler için olumlu bir başlangıç sağlayacaktır (Akyol, 2007: 17). Çocuğu ana dilinin beğenisine vardırın metinler gerçeklik, inandırıcılık- ve beğeni yönünden yetkin olmalıdır. Ayrıca bu metinlerin Türkçenin inceliklerini, değerlerini taşıması da üzerinde durulması gereken önemli bir sorundur (Binyazar, 1983: 63). Bu nitelikleri taşıyan metni okumaya başlamadan önce film parçaları, konuya uygun resim, harita, film, saydam gibi görsellerle metnin konusu ilişkilendirerek dikkat çekilebilir. Daha sonra metnin okunmasına geçilir. Metin seçiminde kahramanların, görsellerin ve olayların çocuğun yakın çevresiyle bağlantılı olması da motivasyonu sağlayan önemli bir etmendir. Ayrıca özellikle okuma becerisinin kazandırılması aşamasında motivasyonun sağlanabilmesi için seçilen metinlerde tahmin ettirme ipuçlarının fazlaca yer alması gerekir (Akyol, 2007: 18). Böylece çocuğun dikkati metnin okunması tamamlanıncaya kadar dağılmayacaktır.

Okuma motivasyonunun artırılmasında cinsiyet farklılığı da göz önünde bulundurulmalıdır. Bu konuda yapılan araştırmalarda elde edilen bulgulara göre kızlar, erkeklerden daha olumlu okuma motivasyonu göstermektedir (Wigfield ve Guthrie, 1997: 430).

Yazma

Öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini geliştirmek, Türkçe öğretiminin temel amaçlarından biridir. Fakat öğrencilerin yazmaya karşı tutumları, yazma becerisinin geliştirilmesini etkilemektedir. Öğrencilerin yazma becerilerinin geliştirilmesini engelleyen önemli etmenlerden biri yazma kaygısıdır (Uçgun, 2011: 542). Öğrencilerin yazmaya karşı duyduğu kaygıyı azaltmak açısından konu seçiminin

titizlikle yapılması gerekir (Coşkun, 2007: 52). Ayrıca beyin fırtınası tekniği, resim, fotoğraf kullanımı, müzik, şiir dinletme, gazete kesiklerini okutma gibi etkinliklerden sonra çocuktan bunların zihninde canlandırdıklarını yazıya aktarması istenebilir (Güner, 2004: 228). Yazma eğitiminde karikatürler de kullanılabilir. Karikatür kullanma tekniği hem öğrencilerin derse ilgisini çeker hem de -eğlenceli bir şekilde- öğrenme isteklerini artırır. Farklı öğrenme alanlarında yapılan çeşitli araştırmalarda (Üner, 2009; Palaz: 2010; Ayyıldız: 2010; Oruç: 2010; Çalışır: 2011) elde edilen bulgulara göre mizaha dayalı olarak gerçekleştirilen öğretim, öğrencilerin akademik başarılarına önemli katkılar sağlamaktadır. Yazma etkinliklerinden önce işlenecek konuyla ilgili bir yere gezi düzenlemek ve öğrencilerden bu gezideki gözlemlerini yazmalarını istemek de onların yazma etkinliklerine daha olumlu bir tutum geliştirmesine ve yazma motivasyonlarının artmasına yardımcı olabilir.

Konuşma

Yazma becerisinin geliştirilmesinde uygulanan etkinlikler konuşma becerisinin geliştirilmesinde de uygulanabilir. Drama çalışmaları konuşma becerisinin geliştirilmesinde motivasyonun sağlanması bakımından oldukça etkilidir. Konuşmanın fiziksel unsurlarının geliştirilmesine yönelik diğer bir çalışma tekerleme söyleme etkinlikleridir (Özbay, 2006b: 113). Çocuktan arkadaşlarının da ilgisini çekecek bir kitabı sınıfta tanıtmasını istemek, münazara, panel, forum gibi değişik konu ve amaçlara yönelik tartışma ortamları oluşturmak da konuşma becerisinin geliştirilmesinde istek uyandırır. Etkileşim, Türkçe öğretiminin ilkelerindedir. Çocuk derste öğretmeniyle ve arkadaşlarıyla etkileşim hâlinindedir. Bu yüzden öğretmenin yapacağı -fıkra anlatmak, şiir okumak vb.- ilgi çekici konuşmalar çocuğun hem dinleme becerisini hem de dinleme yoluyla kendi konuşmasındaki yanlışları düzelteceği için konuşma becerisini geliştirir. Öğretirken eğlendiren aynı zamanda eğlendirirken de öğretmeyi sağlayan bu etkinlikler, motivasyonu artırmaya yönelik uygulamalarda önemli bir yere sahiptir.

Dinleme

Bu becerinin geliştirilebilmesi için yapılacak etkinliklerde etkili yöntem ve tekniklerin seçilmesi önemlidir. Bu bağlamda metin okuma çalışması dinleme becerinin geliştirilmesinde sıkça uygulanan etkili bir teknik olarak değerlendirilebilir. Metin okuma çalışmalarında motivasyonu sağlamak için öğretmen öncelikle metni okur sonra öğrencilere üzerinde metinle ilgili soruların yazılı olduğu kâğıtlar dağıtır. Bu kâğıtların renkli olması ilgi çekici olacağı düşüncesiyle tercih edilebilir. Dinleme becerisinin geliştirilmesinde görsel ve işitsel ders araç gereçlerinden de yararlanılmalıdır. Çünkü hep öğretmenin ya da arkadaşlarının seslerine alışkın olan çocuk farklı bir sesten dinleyeceği bir şiiri ve konuşmayı daha dikkatle takip eder. Kulaktan kulağa, telsiz telefon gibi eğitici oyunlar da dinleme becerisinin geliştirilmesinde motivasyonu sağlar (Özbay, 2005: 133). Ancak Ünal ve Bursalı (2013: 16) anılan araştırmalarında Türkçe öğretmenlerinin motivasyon sağlama konusunda eğitsel oyunlardan çok az yararlandıkları bulgusuna ulaşmışlardır.

SONUÇ

Sonuç olarak görülmektedir ki motivasyonu artırmaya yönelik uygulamalar, Türkçe öğretiminde başarılı bir süreç için oldukça önemlidir. Çocuğun Türkçeyi öğrenmesi, etkili bir biçimde kullanması ilgi, ihtiyaç ve yaşantısıyla ilgilidir. Dolayısıyla öğretmenin -öğrenmeye elverişli bir eğitim ortamında- çocuğu Türkçe dersine ve bu derste işlenecek konuya hazırlaması gerekir. Bunun için de öncelikle öğrencilere “Niçin öğreniyorsunuz?” veya “Niçin öğrenmelisiniz?” sorularının cevapları verilmelidir. Öğretmenin bu cevapları verirken sergilediği davranış, öğrencinin öğrenme isteği üzerinde doğrudan etkilidir. Çünkü eğitim-öğretim sürecinin niteliği öğretmenin niteliğine bağlıdır. Dolayısıyla öğretmenlerin, öğrencileri motive etme konusunda yaratıcı fikirlere sahip olması gerekir. Hizmet öncesi eğitim, öğretmenlerin bu yönlerini geliştirmek için en uygun dönemdir. Bu dönemde -özellikle uygulamalı derslerde- öğretmen adaylarına öğrencilerini motive etmede kullanabilecekleri etkinlik örnekleri hazırlatılmalı, bunların özelliklerini tartışmaları ve değerlendirmeleri için uygun eğitim ortamları sağlanmalıdır.

Öğrenme amacının belirlenmesi, derse ve konuya dikkat çeker, ilgiyi artırır. Ödül, ceza ve rekabet ortamının oluşturulması dış motivasyonun sağlanmasında etkilidir. Ancak sürekli ceza alma korkusuyla veya ödül beklentisiyle ders dinleyen öğrencinin öğrenmedeki başarısı bundan olumsuz etkilenebilir. Bu nedenle öğretmenlerin ceza yerine ödül vermeyi tercih etmeleri, bunu da her zaman aynı şekilde yapmayarak öğrencilerde merak uyandırmaları gerekir. Oluşturulacak bir rekabet ortamında verilecek ödüllerin motivasyonu artırmada daha etkili olacağı düşünülmektedir.

Öğrencileri motive etme konusunda başarılı olabilmesi için öğretmenin de okul idaresi, öğrenci velileri ve meslektaşları tarafından motive edilmesi gerekir. Düzenlediği eğitici faaliyetlerle beğeni toplayan, okul idaresi ve veliler tarafından adından övgüyle söz edilen, Türkçe öğretimini destekleyen etkinlikleri düzenleme ve uygulama konusunda zümre arkadaşlarıyla yarışan ve bu yarışta en iyi olmaya çalışan bir öğretmen, öğrencilerinin motivasyonunu artırmada da başarılı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akbaba, S. (2006). Eğitimde Motivasyon. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 343-361.
- Akyol, H. (2007). Okuma. *İlköğretimde Türkçe Öğretimi*. Editörler: Ahmet KIRKKILIÇ, Hayati AKYOL. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Arıkıl, G. ve Yorgancı, B. (2012). Öğretmenlerin, Öğretmen Adaylarının ve Öğrencilerin Motivasyonu Algılama Farklılıkları. *X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Niğde Üniversitesi, Eğitim Fakültesi*.
- Aslan, E. B. (2011). *İlköğretim I. Kademe Görsel Sanatlar Uygulamalarında Motivasyonun Yeri ve Önemi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

- Ayyıldız, N. (2010). *Coğrafya Öğretiminde Karikatür Materyali Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi*. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Bandura, A. (2006). Guide for Constructing Self-Efficacy Scales. *Self-Efficacy Beliefs of Adolescents*. 307-337.
- Binyazar, A. (1983). Ana Dili Öğretiminde Yazınsal Alanlara Açılım. *Türk Dili, Dil Öğretim Özel Sayısı*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, XLVII (379-380), 57-76.
- Coşkun, E. (2007). Yazma Eğitimi. *İlköğretimde Türkçe Öğretimi*. Editörler: Ahmet KIRKILIÇ, Hayati AKYOL. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Cüceloğlu, D. (1996). *İnsan ve Davranışı, Psikolojinin Temel Kavramları*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çalışır, F. (2011). *Hayat Bilgisi Dersinde Karikatürlerle Öğretimin Öğrenci Başarısına Etkisi*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Deniz, K. (2008). Etkili İletişim. *Üniversiteler İçin Dil ve Anlatım*. Editör: Dr. Serdar ODACI. Konya: Tablet Yayınları.
- Eryılmaz, A. (2013). Okulda Motivasyon ve Amotivasyon: “Derse Katılmada Öğretmenden Beklentiler Ölçeği’nin” Geliştirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (25), 1-18.
- Firengiz, M. (1988). Türkçe Eğitim ve Öğretiminde Önemli Dört İlke. *Türk Dilinin Öğretimi Toplantısı*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları: (160), 91-108.
- Güner, G. (2004). Türkçe Kompozisyon Öğretiminde (İlköğretim II. Basamağı) Yazma Öncesinde Yapılabilecek Bazı Etkinlikler. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (17). 225-230.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kavcar, C., Sever, S., Oğuzkan, F.. (1998). *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Maddux, J. E. (2002). Self-Efficacy: The Power of Believing You Can. *Handbook of Positive Psychology*. Editors: C. R. SNYDER, Shane J. LOPEZ. 277-288.
- Oruç, Ş. (2010). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Mizah Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (3), 56-73.
- Özbay, M. (2005). *Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme Eğitimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Özbay, M. (2006a). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri-I*. Ankara: Öncü Basımevi.
- Özbay, M. (2006b). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri-II*. Ankara: Öncü Basımevi.
- Özdemir, E. (1983). Ana Dili Olarak Türkçe Öğretimi. *Türk Dili, Dil Öğretim Özel Sayısı*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, XLVII (379-380), 18-35.
- Pajares, F. (2003). Self-efficacy beliefs, motivation, and achievement in writing: a review of the literature. *Reading & Writing Quarterly*, 19, 139-158.

- Palaz, T. (2010). *İlköğretim 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Karikatür Kullanmanın Öğrenci Başarısına ve Derse Karşı Tutumuna Etkisi*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Pintrich, P. R. (2003). A Motivational Science Perspective on the Role of Student Motivation in Learning and Teaching Contexts. *Journal of Educational Psychology*, 4 (95). 667–686.
- Seyis, S. (2011). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Motivasyonları ve Duygusal Zekâları ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişki*. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Şahbaz, N. K. (2004). Zaman Yönetimi ve Türkçe Eğitimi. *XII. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler*. Ankara, IV, 2785–2800.
- Schunk, D. H. (1991). Self-efficacy and Academic Motivation. *Educational Psychologist*, 26, 207-231.
- Tufan, A. (2011). *Çoklu Zekâ Kuramına Göre Matematik Alanında Hazırlanan Bir Eğitim Yazılımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Motivasyonlarına Etkisi*, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- TDK (Türk Dil Kurumu). (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Uçgun, D. (July 2011). The study on the writing anxiety levels of primary school 6, 7 and 8th year students in terms of several variables. *Educational Research and Reviews* Vol. 6 (7), pp. 542-547
- Ulusoy, A. (2007). Güdülenme. *Eğitim Psikolojisi*. Editör: Prof. Dr. Ayten ULUSOY. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ünal, F., Bursalı, H. (2013). Türkçe Öğretmenlerinin Motivasyon Faktörlerine İlişkin Görüşleri. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, Issue 5, 7-16.
- Üner, İ. (2009). *İlköğretim Okullarında Karikatürle Öğrenmenin Öğrencilerin Başarı ve Tutum Düzeylerine Etkisi*. Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Wigfield, A., Guthrie, J. T. (1997). Relations of Children's Motivation for Reading to the Amount and Breadth of Their Reading. *Journal of Educational Psychology*, 3 (89), 420-432.
- Yalçın, A. (2002). *Türkçe Öğretim Yöntemleri, Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Zimmerman, B. J. (2000). Self-Efficacy: An Essential Motive to Learn. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 82-91.